

EDINOST

Izjaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj, ob ponedeljkih ob 4 popoldne.
Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nežalostno pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. Lastnik konsorcijskega lista „Edinosti“. Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruga z omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.
Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta 12—
za tri mesece 6—
za nedeljsko izdajo za celo leto 5-20
za pol leta 2-60

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 5 vinarjev zastarele številke po 10 vinarjev.
Oglasi se računajo na milimetre v širini ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vin. Osmrtne žalnice, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vin. Oglasi v tekstualni do pet vrst K 20— vsaka nadaljna vrsta 2—
Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.
Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo v upravljalni list. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.
Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnohranilnični račun št. 841.652.

Artillerijski boji jugovzhodno Tridenta. - Na Primorskem poskušali Lahi na več mestih prekoračiti mejo. Efektivna blokada avstrijskega obrežja in Albanije.

Zmagovito prodiranje pred Przemyslom se nadaljuje. Pri Drohobczu in Stryju ruska fronta prebita. - Angleška oklopnica „Majestic“ potopljena pred Dardanelami. Novi veliki boji na francoski fronti. - Nemški letalski napad na utrdbe ob Temzi.

Z avstrijsko-italijanskega bojišča.

DUNAJ, 27. (Kor.) Uradno se objavlja: Na Tirolskem je pričel sovražnik na posameznih točkah jugovzhodno Tridenta obstreljevati naše obmejne naprave s težko artiljerijo. Pri Caprile v dolini Cordevole je ogenj naših streljanih pušk uničil dve italijanski stotniji.
Na koroski meji je brezuspešen sovražni artiljerijski ogenj.
Na Primorskem so Italijani na več mestih prekoračili mejo. Sovražni oddelki, ki so prodrli notri do naših postojank, so bili vrženi nazaj.
Namestnik šefa generalnega štaba, pl. Höfer, iml.

Efektivna blokada avstrijskega obrežja.

RIM, 27. (Kor.) Italijanska vlada je od 26. t. m. naprej proglasila efektivno blokada nad avstrijskim obrežjem in sicer od italijanske do črnogorske meje, vstevši vse otoke, pristanišča, zalive, morskala obrežja ali zalive, kakor tudi nad obalo Albanije od črnogorske meje do vstevši rtič Kephali. Blokada albanske obale je udeležena s tem, da nekatera albanska pristanišča služijo avstrijskim mornariškim oblaštem za skrivno preskrbo majhnih vojnih ladij.

Prihod Bilowa v Berlin in odhod Bolattija.

BERLIN, 27. (Kor.) Knežja dvojica je prispela zjutraj smlaj. Italijanski veleposlanik Bolatti je odpotoval.

Odhod italijanskega poslanika v Monakovo.

MONAKOVO, 26. (Kor.) Italijanski poslanik na bavarskem dvoru je odpotoval. Cesarjeva čestitka admiralu Hausu.

EUNAJ, 27. (Kor.) Cesar je poslal poveljniku brodogra, admiralu Hausu, brzojavko, v kateri čestita njemu in pod njegovim izkušenim vodstvom se nahajajočemu brodogra k junaškemu odgovoru, ki ga je dal admiral na vojno napoved Italije z držnim napadom proti sovražnemu ozemlju.

Demonstracijski obhod v Budimpešti.

BUDIMPEŠTA, 26. (Kor.) Budimpeštansko prebivalstvo je priredilo zvečer proti Italiji in na čast Nemčiji in Turčiji demonstracijski obhod z bakljado, ki se ga je udeležilo nad stotisoč oseb. Obhod je potoke naravnost impozantno in so bili navzoči nemški oficirji in deputacija turških državljani, ki jih je vodil turški konzul. Obhod je bil navdušen kliči na čast armadam in brodogra zavezniškega vladarja in sultana in kliči: Dolj z Italijo! Demonstranti so odšli nato pred nemški in turški generalni konzulat, kjer so priredili obema konzulama viharne ovacije.

Udanostna izjava zaderskega prebivalstva.

ZADER, 27. (Kor.) Celokupni občinski svet mesta Zader z županom Ziliotto na čelu se je oglašil pri namestniku, da povodom vojne z Italijo izreče neomajna čuvstva cesarju zvestega in patriotičnega mišljenja od njega zastopane prebivalstva.

Bitka v srednji Galiciji.

BERLIN, 27. (Kor.) Wolffov urad poroča iz velikega glavnega štapa o operacijah zavezniškov v srednji Galiciji se sledeče:

PODLISTEK

GREŠNICE.

Roman. — Francoski spisal Xavier de Montépin

— T onič ne de, gospod župnik, — je odgovorila baronica smehljaje in z lahno ironijo.
— Kaj, — je vzkliknil stari župnik, — pa menda vendar ne mislite, da bi vaš gospod sin smatral kako navadno kmetko deklico za vredno, da bi jo tudi le pogledal?
— Vi pozabljate, gospod župnik, da je Karel star enainvajset let in da v tej starosti arce malo povprašuje po stanovskih razlikah.
— Toda pravost, gospa baronica!
— Vni prav dobro, da je Karel zelo naven in pošten in zato ne mislim nikakor, da bi bila mogoča kakazniva zveza; bojim se pa, da bi bilo kako nespačetno nagnjenje.
— V resnici ni nič nevarnejšega, milostiva gospa.

valstva z zagotovilo, da se bodo zaderski meščani tudi v tem novem preobratu velike vonje dobe zastavili z vsemi silami za prevzvišenega vladarja in rodovinsko domovino. Občinski svet je izrazil željo, da bi prišla ta udanostna izjava do vnožja prestola. Namestnik se je zahvalil za patriotično manifestacijo ter obljubil, da bo izraženi želji ustregel.
Tudi iz vseh drugih večjih mest prihajajo brzojavne navdušene lojalitetne izjave.

Kralj Viktor Emanuel v glavnem štahu.

RIM, 27. (Kor.) Kralj Viktor Emanuel je prevzel vrhovno poveljstvo nad armado in mornarico in je odpotoval ponoči z vojaškim spremstvom v veliki generalški glavni stan. Na kraljevo odredbo je bil vojvoda Genovski za čas odsotnosti kralja iz glavnega mesta imenovan za njegovega generalnega namestnika.

Novi vpoklici v mornarici v Italiji.

RIM, 27. (Kor.) Vpoklicani so bili mornarji in podčastniki vseh kategorij razreda 1888 in mornariško pomožno osebje razredov 1883—1888.

Danska ostane nevtralna.

KOPENHAGEN, 27. (Kor.) Povodom udeležbe Italije na vojni, je danska vlada izjavila, da ostane nevtralna tudi vnaprej kljub razširjenju vojne.

Norveško časopisje o italijanski vojni napovedi.

KRISTIANIA, 26. (Kor.) Vse časopisje, posebno pa prebivalstvo soglasno obsoja vojno napoved Italije, ki je zavratno napadla dolgoletnega zaveznika v kritičnem trenutku in sicer brez vsakega razumljivega vzroka.

Z avstrijsko-ruskega bojišča.

DUNAJ, 27. (Kor.) Uradno se objavlja: V pokrajini okoli Przemysla se med sditimi boji nadaljuje prodiranje zavezniških armad. Dalje vzhodno Radynna so čete našega šestega armadnega zbora zavzele od Rusov trdovratno branjeni kraj Nieniwica in višino Horodysko z naskokom. Pri tej priliki je bilo ujetih nad 2000 Rusov in uplenjenih 6 topov. Jugovzhodno Przemysla se je zavezniškim četam v okolici Husakova posrečilo prodreti v sovražno glavno obrambno postojanko in vreči Ruse nazaj. Pri tem je bilo ujetih 2.800 Rusov in uplenjenih 11 streljanih pušk. Boji se nadaljujejo.

Istočasno so večerj naše in nemške čete armade generala Linsingena jugovzhodno Drohobycza in pri Stryju po težkih bojih prebite utrjene sovražne frontne linije in prisilile Ruse, da so se umaknili. Napad se tudi tu nadaljuje.

Ob Prutu in na Rusko - Poljskem je položaj neizpremenjen.

Namestnik šefa generalnega štaba, pl. Höfer, iml.

Bitka v srednji Galiciji.

BERLIN, 27. (Kor.) Wolffov urad poroča iz velikega glavnega štapa o operacijah zavezniškov v srednji Galiciji se sledeče:

Novi angleški kabinet.

LONDON, 27. (Kor.) Novi angleški kabinet je sestavljen sledeče:

II. Nesreča.

Po nekaj trenutkih je župnik Brigogne zopet prišel v sobo. Bil je še bolj bled, kot pa poprej. Huda slutnja je nehotno vstala v baronici duši; čutila je, da se jej šibe kolena, in zgrudila se je v naslanjač. Župnik je stopil k njej in jo prijel za roko. Z izrazom bojazni je dvignila oči k njemu.
— Bodite trdna, gospa baronica... bodite trdna... — je ječal župnik.
— Kako?... zakaj? — je vzkliknila baronica.
— Vaš gospod sin...
Baronica je skočila pokoncu.
— Ali se mu je pripetila kakazniva nesreča? — je vprašala hitro.
Župnik je pokimal z glavo.
— Pa morda vendar ni mrtev? — je vprašala prestrašena s srce trgajočim glasom.
— Hvala bogu, ne!
— Toda ranjen?
— Da.
— Nevarno?
— Upam, da ne.
— In kje je?

Cesar Viljem je dne 17. maja več ur opazoval razvoj bojev za prehod čez San. Na višini pri Jaroslavovu se je cesar sestal s princem Eitel Friderikom. Od 18. maja do 20. maja so prodirali zavezniški dalje proti vzhodu, severovzhodu in severu in se utaborili na frontni širini 30 kilometrov na vzhodnem bregu Sana. Sovražnik se je umaknil za Lubaczowko. Vsi njegovi poizkusi, da bi pridobil nazaj izgubljeno ozemlje, so se izjalovili, čeprav je poslal od 13. do 20. maja nič manj kakor šest svežih divizij v boj. Skupno so Rusi od pričetka operacij poslali sedem armadnih zborov z drugih bojišč na fronto armad Mackensena in nadvojvode Jožefa Ferdinanda. Na skrajnem levem ruskem krilu je bila poslana v boj cela transamurska obmejna straža, ki je določena samo za železniško službo v severni Mandžuriji in na katere uporabo na bojišču v Rusiji nikdar nihče ni mislil.

Angleški list o izgledih italijanskih operacij.

LONDON, 27. (Kor.) Vojški sodruinik lista „Times“ piše: Nemško in avstro - ogrsko prodiranje v Galiciji je napredovalo tako daleč ter obeta tako znatne uspehe, da bo prevladovala močna želja, to prodiranje po možnosti nadaljevati. V tem slučaju bi moglo jedva biti mnogo čet odtegnjenih za italijansko bojišče. Ampak avstro - ogrska meja je močno utrjena ter se nahajajo italijanski vojaki nasproti velikim težkostem. Ne smemo pričakovati, da jim bo šlo vse po želji.

Z nemško-ruskega bojišča.

BERLIN, 27. (Kor.) Veliki glavni stan, 17. maja:

Vzhodno bojišče.

Položaj na vzhodu je neizpremenjen. Jugovzhodno bojišče.

Tako severovzhodno Przemysla kakor tudi v pokrajini Stryja napad naših čet krepko napreduje. Plena kakor tudi drugih dogodkov se ni mogoče pregledati. Vrhovno armadno vodstvo.

Z zapadnega bojišča.

BERLIN, 27. (Kor.) Veliki glavni stan, 27. maja:

Ne meneč se za popoln neuspeh dne 25. maja, so Francozi obnovili predorne pozicije med Vermellesom in Loretsko višino. Zelo močne sile so bile na ozkem prostoru 10 km poslone v boj, toda napadci so bili povsod vrženi nazaj in se nahajajo v popolni posesti vseh postojank. Nenavadno veliko število francoskih padlih leži pred nemškimi jarki. Nadaljni francoski napad je bil pozno zvečer naprjen proti liniji Souchez - Neuville. Boji se ni popolnoma končal.

Manjši napadi pri Soissonsu in v Svečeniškem gozdu so bili odbiti.

Izvršen je bil uspešen napad na utrdbe pri Southendu ob dolnji Temzi.

Vrhovno armadno vodstvo.

Novi angleški kabinet.

LONDON, 27. (Kor.) Novi angleški kabinet je sestavljen sledeče:

II. Nesreča.

Po nekaj trenutkih je župnik Brigogne zopet prišel v sobo. Bil je še bolj bled, kot pa poprej. Huda slutnja je nehotno vstala v baronici duši; čutila je, da se jej šibe kolena, in zgrudila se je v naslanjač. Župnik je stopil k njej in jo prijel za roko. Z izrazom bojazni je dvignila oči k njemu.
— Bodite trdna, gospa baronica... bodite trdna... — je ječal župnik.
— Kako?... zakaj? — je vzkliknila baronica.
— Vaš gospod sin...
Baronica je skočila pokoncu.
— Ali se mu je pripetila kakazniva nesreča? — je vprašala hitro.
Župnik je pokimal z glavo.
— Pa morda vendar ni mrtev? — je vprašala prestrašena s srce trgajočim glasom.
— Hvala bogu, ne!
— Toda ranjen?
— Da.
— Nevarno?
— Upam, da ne.
— In kje je?

Ministrski predsednik Asquith; minister brez portfelja Landsdowns; lordski veliki kancelar Buckmaster; lordski predsednik tajnega sveta Grey; lordski varovalec tajnih pečatov Curzon; finančni minister Mac Ken-na; notranji minister Simon; zunanje zadeve Grey; državni tajnik za Indijo Chamberlain; vojni minister Kitchener; vojno municijo Loyd George; prvi lord admiralitete Balfour; trgovinski minister Runciman; kancelar vojvodine Lancaster Churchill; poljedelstvo Selborne; delo in javne zgradbe Harcourt; uk in bogočastje Henderson.

Turško bojišče. Boj za Dardanele.

CARIGRAD, 27. (Kor.) Iz glavnega štapa se javlja: Od križarke „Jules Michelet“ odposlana, gosto z vojaštvom napolnjena ladja, je poskušala pri Bodrumu izkrcati čete. Pri tem je bilo 16 vojakov in 1 oficir ubitih, 5 ranjenih, ladja sama zaplenjena in potegnjena na kopno.

CARIGRAD, 27. (Kor.) Po poročilih glavnega štapa je bila angleška oklopnica „Triumph“ potopljena od nemškega podmorskega čolna. Pojava nemških podmorskih čolnov je povzročila med sovražnim brodogra pred Dardanelami veliko vznemirjenje.

Angleška oklopnica „Majestic“ potopljena.

CARIGRAD, 27. (Kor.) Angleška oklopnica „Majestic“ je bila pred Sedil Bahrom potopljena.

Ogrska poslanska zbornica.

BUDIMPEŠTA, 26. (Kor.) Na današnji seji poslanske zbornice je podal ministrski predsednik grof Tisa pojasnilo o znanim poteku pogajanj z Italijo in je izjavil: Računajoč in upoštevajoč sovražno razpoloženje italijanskega naroda, smo prostovoljno predlagali odstop teritorijev. V trimesečnih pogajanjih smo podali jasne dokaze o uslužnosti in popustljivosti, dokler ni Italija naznanila svoje znane protizahleve. Nadaljevali smo pogajanja v nadi, da nas v dvajsetem stoletju država, ki se naziva civilizirano in je naša zaveznica, ne bo napadla sredi vojne in to tembolji, ker smo ji ponudili vse, kar je resno poželja.

Toda sedaj nam ne preostaja ničesar drugega, kakor da gledamo dogodkom v oči. Pred desetimi meseci smo stali o grozni premoči nasproti, ki smo jo ustavili, jo stali in zlonili v zmagovitih bojih. Če sratra Italija sedaj za umestno, da nas oropa sadov naših zmag, se bomo postavili tudi tej premoči nasproti. Monarhija, ki je ves svet presenetila s svojo silo, bo šele sedaj prav presenetila ves svet z akcijsko sposobnostjo, edinstvo in možato odločnostjo. Ogrski narod bo skupno z vsemi narodi monarhije prestal boj in se bojeval skupno z mogočnim zaveznikom v obojestranskem zaupanju do zadržnega vzdržljaja proti vsem zlodejem pekla in izražal zmago iz rok usode. (Ponovno dolgočasno in vsestransko viharo ploskanje).

II. Nesreča.

Po nekaj trenutkih je župnik Brigogne zopet prišel v sobo. Bil je še bolj bled, kot pa poprej. Huda slutnja je nehotno vstala v baronici duši; čutila je, da se jej šibe kolena, in zgrudila se je v naslanjač. Župnik je stopil k njej in jo prijel za roko. Z izrazom bojazni je dvignila oči k njemu.
— Bodite trdna, gospa baronica... bodite trdna... — je ječal župnik.
— Kako?... zakaj? — je vzkliknila baronica.
— Vaš gospod sin...
Baronica je skočila pokoncu.
— Ali se mu je pripetila kakazniva nesreča? — je vprašala hitro.
Župnik je pokimal z glavo.
— Pa morda vendar ni mrtev? — je vprašala prestrašena s srce trgajočim glasom.
— Hvala bogu, ne!
— Toda ranjen?
— Da.
— Nevarno?
— Upam, da ne.
— In kje je?

Grof Apponyi je izjavil v imenu neodvisne stranke: Kakor so Tirolci branili naše Karpate, bodo Ogrji in Tirolci branili Alpe.

Grof Andrássy je poudarjal, da bo sta ogrski narod in sploh vsa monarhija skupno z mogočnim zaveznikom, postavila slehernega moža v boj proti italijanskemu izsiljevanju.

Posl. Rakovsky (ljudska stranka) je naglašal, da bomo kljub italijanskemu prelomu zvestobe izvajali zmago. Toda Italija ne bo mogla več rešiti svoje časti. Zbornica je bila nato med navdušenimi manifestacijami odgodena na nedolocen čas.

POZIV.

Vsled vojne je bilo mnogo funkcijonarjev javnega varstva poklicanih pod orožje.

Da se bo zamoglo zato z uspehom skrbeti za vzdržanje reda in varnosti v mestu, se ustanovi zbor meščanske straže kot oboroženi izvrševalni organ z določeno zalogo, da bo nudil potrebno podporo organom, ki so poklicani vzdrževati javni red in varovati imovino.

Kdor se v tem trenutku prikladi za zbor meščanske straže, dokazuje s tem domoljubje in pravi meščanski smisel.

Pričakuje se zato z vso gotovostjo, da se bodo meščani, ki so ostali tu, daleč od bojišč, priglasevali v velikem številu za pristop k temu zboru, ki je poleg zbora javne pomoči poklican, zagotoviti mestu mir.

V Trstu, 27. maja 1915.

Cesarski komisar za neposredno mesto Trst

Ivan de Krekich-Strassoldo.

Someščani!

S privolitvijo gosp. cesarskega komisarja Ivana de Krekich-Strassoldo se je ustanovil podpisani

odbor javne pomoči

ki je pooblaščen sestaviti z dobrovoljnimi sodelovanjem someščanov

zbor javne pomoči

da bo skrbel za pomirjevanje duhov, za javni mir, za pomoč v nujnih slučajih, za redno opravljanje razdelitve živil in za varstvo javne in zasebne imovine.

II. Nesreča.

— Tamle, je odgovoril župnik in pokazal proti sobnim vratom.
— Pojdite! — je vzkliknila baronica, hitreča vni; — pojdite!
Baron je šel molče za njo, a tudi zelo razžaloščen.
V predsohi ju je pričakoval strašen prizor. Na tleh je ležala nekaka nosilnica iz pravkar odrezanih drevesnih vej in na dveh stoli je ležalo truplo mladega moža brez življenja. Roke so mu visele navzdol, razmršeni lasje so mu pokrivali čelo in del obraza in skozi obleko je udarjala kri, ki se je širila po tleh. Dva velika lovska psa sta mu, tožno cvileč, lizala roke. Ta mladi mož je bil Karel de Saint André.
— Mrtev je!... Moj sin je mrtev! — je ječala baronica, ki je pokleknila poleg nesrečnega, čigar duša je morda že zapustila telo.
Baron je stal poleg svojega sina in debele solze so mu tekale po licu.
— Zaupajmo v boga, — je dejal župnik, — morda rana ni smrtna.
— Da, da! — je vzkliknila baronica — upajmo in molimo.... (Dolge.)

Težavni dnevi, ki jih prestajamo, zahtevajo od someščanov dobrovoljno sodelovanje pri nalogi, ki si jo je postavil odbor javne pomoči, da naj bi se blažila bolest in tesnoba najslabotnejših in zapuščenih.

Čustvo človečnosti, ki je globoko ukoreninjeno v vaših srcih, naj edino zmaga v težki uri, v kateri nas vse muči ista skrb in bojazen.

Ljubezen, ki jo čutite za svoj Trst, vas mora izpodbujati, da preprečite, da se nove nesreče pridružijo nezogibnim nesrečam vojne in da se moti javni mir, ki je sedaj bolj ko kadaj neobhodno potreben, da se življenje mesta ohrani, kolikor je mogoče, in da se vaše družine obvarujejo nevarnosti lakote.

Someščani!

Zbor javne pomoči, ki se sestavlja po inicijativi podpisanega odbora, se usvarja, da vam bo v pomirjenju in pomoči in da štiti vaše družine v kateremkoli težavnem trenutku. Sprejmite ga s čustvom hvalečnosti in simpatije, dajte mu moralno podporo vašega soglasja in vašega sodelovanja.

Nasproti prerensnim težavam in potrebam trenutka ni mesta kot eni sami volji — vzvišeni nad vsako politično prepričanje — volji, združiti se za delo, čez vse kulturno in človekoljubno.

Kličemo vas v imenu kulture in človečnosti!

TRST, dne 26. maja 1915.

Odbor javne pomoči:

dott. Alfonso Valerio, predsednik.
Ing. Constantino Doria, Valentino Pittoni, dr. Edvard Slavik, podpredsednik.
Bar. Riccardo de Albori, dott. Igino Brocchi, Ezio Chiussi, Anton Miklavc, dott. Edmondo Puecher, arch. Enrico Nordio, dr. Josip Wilfan.

Uvrstitev oproščencev.

Vsi dosedaj aktivne službe oproščeni nameščenci uradov, šol, industrijskih, trgovskih in drugih podjetij, katera so morala radi vojnih dogodkov svoje delovanje ustaviti, se morajo, v ogib kazenskih nasledkov, takoj predstaviti svojem dopolnilnemu krdelu, dopolnilnemu poveljstvu, oziroma črnovojniškemu poveljstvu.

Trst, 27. majnika 1915.

Dr. FABRIZI I. R.

Razglas.

Izplačevanje pokojnin c. kr. državnim penzionistom — (pokojninske pristojbine, pokojnine c. kr. uradnikov, c. kr. uslužbencev, pokojnine vdov in sirot, prispevki za vzgojo, provizije tobačne tovarne, c. kr. finančnih stražnikov, milostne podpore, pristojbine za prehranitev - alimentacije) — se bo vršilo v škofjskem ordinariatu (V. Cavana 16). Dne 1. junija tega leta od črke A do E (in vse milostne podpore); dne 2. junija tega leta od črke F do I; dne 3. junija tega leta od črke K do M; dne 4. junija tega leta od črke N do R; dne 5. junija tega leta od črke S do T; dne 6. junija tega leta od črke V do Z. in sicer od 8 ure do 12³⁰ in od 3 ure do 6 pop.

Za izplačevanje pokojnin (kakor so zgoraj naštet), se mora pristesti s seboj 1. pobornico brez koleha, podpisano od dolžnega župnega urada in od hišnega gospodarja, oziroma od upravitelja; 2. dokret pokojnine ali kako drugo listino - dokument, s katerim se more dokazati da ima pravico do pokojnine.

Kulturna vrednost mladih narodov.

Ravno silni čas sedanje svetovne vojne je primeren za razmišljanje o kulturni vrednosti narodov, mladih po številu. Saj v sedanjem svetovnem obračunu ne gre samo za stvar onih »velikih«, marveč tudi za stvar mladih, pa naj že ti poslednji tvorijo samostojne državne formacije, ali pa naj so le sestavni deli velikih držav, ali naj se sami udeležujejo vojne ali naj stoji ob strani.

Nu, namen tem vrsticam ni, da bi razmišljali o tem, kako je vojna že sedaj učinkovala na male narode in kako utegne učinkovati v bodoče — ampak so te vrstice namenjene le kulturni strani vprašanja narodov.

In tu imajo mali narodi poln razlog, da drže glave po konci, ko v knjigi kulturne zgodovine človeštva pregledujejo svoje dosedanje čine.

Vzemimo Grke! Koliko zakladov lepote in dobrega, na umetnosti in modrosti, niso poklonili skupnemu človeštvu za

vse čase — bodi že, da so dajali iz svojega, ali da so sami sprejemali od Vzhoda, najbolje prebavili in sijajno transformirali.

Kakih temeljnih stebrov privatnega in javnega prava niso Latinci podali svetu za vse čase! In to še tedaj, ko so bili še Latini, to je: mal narod, ki niti še sanjal ni o ponosnem, svet obsežajočem poznejem Imperium romanum!

Koliko kulturnih pridobitev je prinesel civiliziranemu svetu mali narod Portugalcev s svojimi podjetnimi jadravci okoli sveta, se svojim živahnim smislom za trgovino in poleg tega še s svojo umetnostjo in znanostjo!

Kako visoko stoji v kulturni zgodovini Nizozemci! V svetovni trgovini, s smislom za kolonizacijo, z uročno uredbo svojega meščanstva, svojim vrtnarstvom in poljedelstvom dajajo naravnost šolski izglez za to, koliko more mali narod priboriti sebi samemu in človeštvu, ako je nadarjen in ako zna napenjati svoje moči smotreno in sistematično.

A bratje Nizozemci na Severnem in Vzhodnem morju, mali narodi Dancev, Norvežanov in Švedov! Tudi ti so izvrstno obogatili kulturna in etična človeštva: z dejanji in knjigo, z besedo, pisanim in čopičem, dletom itd.

Seveda se tičejo ti podatki malih narodov, ki so po svoji legi ob morju videli svet pred seboj, so se mogli in morali temu primerno uravnati in so imeli s tem ugodne pogoje za ustvaritev in ohranitev svoje državne samostojnosti. Mali narodi v notranjem evropskega kontinenta niso imeli tako ugodnih pogojev. Ravno zato pa je relativno tem višje ceniti njihov delež na obogatitvi kulturne zakladnice. — Češki narod n. pr. je dal človeštvu Jana Husa, hrištski demokratizem jezikovno in solsko ujedinjenje čeških bratov, slavistiko, mnoga dela umetnosti in znanosti, tehnike, gospodarstva. — Hrvaški narod, to »predzidje krščanstva«, je tudi oddal svojo v rečeno zakladnico in slovenski narod tudi!

To so dejstva, ki se ne dajo omajati, kajti zgodovinska dejstva se morejo pač tu pa tam potajevati, ali s sveta se ne morejo odpraviti.

Pa je še drugih momentov, ki dokumentirajo posebno kulturno vrednost malih narodov napram številu in teritorialni velikini. Prednosti teh poslednjih so v velikem številu prebivalstva in dalekosežni posesti dežel in vod. Torej v svobodi gibanja, materialnega in duševnega, ki izhaja ravno iz njihove številnosti in posesti. V širokih horizontih! Ali ti »široki horizonti« imajo poleg svetlih tudi svoje senčate strani, ki jih je lahko pogoditi, četudi se tičejo notranjosti in ne vnanjosti.

Pri malem narodu je n. pr. razdalja med književnim jezikom in onim, ki ga deli naroda v resnici govore, tako minimalna, da je vpliv literature na ljudske mase veliko večji, izdatnejši nego v velikih narodih. Specijalna ljudska literatura pri malem narodu je tudi smotreneje urejena, nego pri velikih.

V tem ni nikakoli protislovje. Pri malem narodu mora narodu zvesta inteligenca v pretežni večini pogledov pristopati veliko bližje k ljudski masi, nego pri velikem. — Posamična oseba ima pri malem narodu ravno radi njegovega malega števila veliko večjo ljudsko vrednost. Inteligenca mora takorekoč vse pripadnike naroda držati v evidenci in zbirati. Tu treba vsako izgubo beležiti in jo čim prej nadomeščati. Tudi treba sistematično gledati na to, da je vsak soplemenjak vedno in kolikor le možno oborožen za boj za obstanek. Šolska, strokovna in javna vzgoja so zato pri malem narodu, ako je nadarjen in se hoče primerno uveljavljati v družini narodov, daleko bolj, in to ne le relativno, ampak tudi absolutno. Na Češkem ni n. pr. analifabetov v pisanju in čitanju. Mi Slovenci zaostajamo seveda za Čehi, vendar pa je ponekod, n. pr. na našem Krasu, vsaj približno tako. Naša inteligenca si prizadeva, da ne bo v narodu analifabetov v duševnem smislu.

Malo število pripadnikov povzroča pri malih narodih samo po sebi, da je smisel skupnosti razvit, da inteligenca dviga ljudsko maso k sebi ter da ves narod prevaja načela plemenite demokracije. Tudi javna morala mora biti pri malem narodu veliko občutljivejša nego pri velikem. V malem narodu so vse potence veliko vidnejše in vse dejanje in nehanje je podrejeno veliko bližji kontroli, nego drugod. — Marsikaj, kar pri velikem narodu ostaja neopaženo, ali pa živi le od danes do jutri, tvori čisto pri malem narodu afera in nastaja čestita nevihta.

Pri takem malem narodu, kakršen je naš slovenski, si pa moramo k vsem drugim kulturnim svojstvom vsi želeči še to lastnost, da bo v vseh skupnih stvareh, v vseh narodnih potrebah načeloma nastopal složno za vso bodočnost.

Italijansko vojno brodovje.

Marsikdo, ki je čital naša uradna poročila o tako posrečenem naskoku našega vojnega brodovja — in to ne ravno naših največjih ladij, saj med njimi ni bilo dreadsoughtov — na vzhodno italijansko obalo, se je pač povpraševal, kje se neki nahaja italijansko vojno brodovje, o katerem je bilo splošno znano, da je že od nekdaj močnejše, kot pa naše, in pa da čaka že v Benetkah, da takoj po napovedi vojne pride v — Trst. Naši mornariški letalci in bojne ladje so napravili v Benetkah in drugod velikansko škodo, a kakor je razvidno iz naših uradnih poročil, ni nikjer bilo niti duha niti sluha o kakih večji masi italijanskega vojnega brodovja Spezia v govorici edino le o rušilih torpedovk. Go-

vorilo se je vedno, da ima Italija poleg Benetk tudi še v Jakinu (Ankonu) Brindisiju in Otrantu oz. Tarentu svoja oporišča za vojno mornarico, a naše uradno poročilo omenja le, da ste se proti našemu »Helgolandu« pred Barletto pokazali dve italijanski oklopni tipa »Vittorio Emanuele« in ena pomožna križarka. Kje se torej nahaja italijansko vojno brodovje, da ni branilo svoje obali?

Resnica je, da je glavno oporišče italijanskega vojnega brodovja Spezia v vzhodnem delu Ligurskega morja, ne daleč od Genove, ali da bi bila vsa moč italijanskega brodovja, ko Italija napoveduje vojno Avstriji, zbrana v Ligurskem, oz. Tirenem morju, ne pa v Jadranskem, pač ni mogoče verjeti. Torej kje je italijansko brodovje? To je vprašanje, ki zanima danes vsakogar, kakor tudi vprašanje, kako močno je sploh to brodovje.

Na to vprašanje odgovarjajo zadnji uradni podatki italijanske mornarice:

Italija ima 12 modernih linijskih ladij, ki imajo skupaj 186.000 tonelat. Najstarejše so iz leta 1897, in imajo samo po 9800 tonelat. Najnovejše, ki so bile zgrajene od leta 1911, dalje, imajo po 22.500 tonelat. Različna je tudi oborožitev. Najstarejše imajo topove po 25,4 cm, nadaljne potem po 30,5 cm, bolj moderne po 38 cm, zadnje pa, ki so bile zgrajene leta 1911, in so že v službi, pa so oborožene s 13 topovi po 30,5 cm, 18 po 12 in po 7,6 cm. Hitrosti imajo po 22 do 23 pomorskih milj.

Potem je 8 oklopnih križark, ki imajo skupaj 70.000 tonelat. Križarke zadnjega tipa so iz leta 1908, in imajo po 11.300 ton ter hitrost 23,4 pomorskih milj, kar je zelo malo za moderne križarke.

Nadalje je 7 zavarovanih križark, precej manjših, ki imajo po 1300 do 3800 tonelat in so oborožene s topovi po 12 in 15 centimetrov.

Nato so rušilci torpedovk, visokomorske torpedovke in torpedovke drugega razreda. Rušilcev ima Italija 33, ki imajo po 300 do 700 tonelat. Grade se pa druge ladje te vrste, ki so mnogo večje in imajo po 1500 tonelat in po 30 do 32 pomorskih milj hitrosti. Visokomorskih torpedovk je 69 in imajo 136 do 205 tonelat ter hitrost 23 do 27 milj. Torpedovk drugega razreda, ki so znatno manjše, po 80 tonelat in 16 milj hitrosti, je pa 15.

Italija ima tudi 20 podvodnikov, ki se dele v visokomorske podvodnike in obrežne podvodnike. Veliko je starih ladij, potem šolskih ladij, specialnih ladij, polagalec min, delavniških ladij, premovalnih ladij, dočnih ladij za podvodnike in prevoznih ladij za kurilno olje.

Vse te ladje so zgrajene v velikih italijanskih ladjedelnicah, kakor je tudi ves material s topovi in oklopi vred domačega proizvoda.

Vse v zadnjih časih zgrajene ladje se kurijo s kurilnim oljem, posebno križarke in rušilci torpedovk. Na linijskih ladjah je kurjawa mešana. Samo premovalne uporabljajo le na starih križarkah in na manjših torpedovkah.

Moštva šteje vse italijansko brodovje 38.000 mož.

Domače vesti.

Opozorjamo čitatelje na oba poziva, izdana od odbora javne pomoči in cesarskega komisarija, ki se tičeta ustanovitve zbora javne pomoči in meščanske straže. Te dve instituciji imate nalogo, se spoprijeti druga drugo. Meščanska straža bo oborožena in bo v prvi vrsti poklicana, varovati javni red in mir, tako kakor drugi varnostni organi. Zbor javne pomoči pa ima bolj rediteljsko nalogo, ne bo oborožena in bo, kakor čujemo, nosil kot znak na rokavu rdeč trak z belo heľbardo. Dočim bo meščanska straža izvrševala organ pod neposrednim vodstvom cesarskega komisarija, bo zbor javne pomoči izraz slobodne volje meščanstva, da hoče v teh resnih časih varovati mir in red v svoji sredi, štiti tiste, ki so potrebni javne pomoči in sploh, kolikor je mogoče, blažiti težke posledice vojnega stanja. Dokler ni podrobnejši uradni razglasil, se omejujemo na najtoplejši, najiskrenejši poziv do slovenskega občinstva, naj se kolikor mogoče bolj številno in bolj izdatno odzove obema pozivoma. Kakor je razvidno iz podpisov na pozivu odbora javne pomoči, so v njem zastopane složno vse tržaške stranke, kar naj tudi meščanstvu služi za vzgled složnemu delovanju v skupno korist.

Obisk namestnika pri županu. Njegova ekselencija, g. namestnik dr. Alfred baron Fries-Skene, je večer v popoldanskih urah posejil bivšega župana dr. Alfonza Valerio v njegovem stanovanju.

Najneverjetnejše stvari se raznašajo zadnje dni po Trstu. So ljudje, ki so trdno prepričani, da so italijanske čete že v Nabrežini in da jim je torej treba le še par korakov, pa bodo tu v Trstu, kjer bodo s kostmi in dlako vred pohrustali vse, kar je slovenskega, ali pa pometali v morje. Drugi zopet trdi, da je govoril z begunci iz Furlanije, Gorice, soške doline, in da ti prisegajo na izveličanje svoje duše, da je cela Furlanija z Gorico vred v italijanskih rokah, vsa soška dolina, Kanal, Tolmin itd. že vse zasedeno po laških bersaljerih in alpinih. Predvčerajšnjim je pol Trsta verjelo, da gori ladjedelnica v Trziču, zažgana po italijanskih letalcih, in ljudje so kar trumoma drli na pomol sv. Karla gledat ta »grozno« veličastni prizor. In popoldne, ko je solnce posvetilo v zapadne strani, se je videl nedotaknjen, kakor je bil pred začetkom vojne. V Rojano so bili večeraj jutraj trdno prepričani, da je prednočnim nad Trstom, in prav posebno nad Rojano mrčal »tič«, to

se pravi sovražni letalec, in vse polno je bilo ljudi, ki so slišali, kako so po Rojano pokale — bombe, ki jih je metal letalec. Takšnih neumnosti se čuje dan zadnem toliko, da morajo v resnici zmešati možgane pred vsem ženskam, ki so že itak v večnem strahu, da bi se jim ne zgodilo kaj. Zato pa je tem bolj obsojanja vredno, da raznašajo take neumnosti celo drugače resni možje in tako širijo razburjenje in strah. Da pokažemo, kako nastajajo take razburilive vesti, naj navedemo naslednji dogodek: V neko kavarno je prišel večeraj popoldne neki gospod, ki je pripovedoval, da je pravkar čital v večernem »Piccolu«, da je mestni tramvaj povozil nekega dečka, ki je ostal na mestu mrtve. Vse je hotelo imeti večerni »Piccolo«, da čita o tej nesreči. Po dolgem času so prišli šele na to, da je vse skupaj dovtip, ko vendar ni ne »Piccola« ne tramvaja več. Tako je z drugimi takimi vestmi. Ljudje vidijo v svoji razburjenosti in svojem strahu marsikaj in raznašajo potem take stvari kot najresničnejšo resnico naokoli ter nahajajo vedno ljudi, ki jim verjamejo njihove izmišljotine ter jih znatno povečane in groznejše zopet oddajajo drugim. Tuptam ima stvar morda nekaj resnične podlage, toda raznaša se med ljudstvom tako pretirano, da izmišljotina popolnoma zakriva resnično jedro. Tako je bilo z onim sovražnim letalom predvčerajšnjim, ki so ga res opazovale razne osebe, ki pa ni vrgel na Trst nobene bombe, pač pa morda, in to tudi samo »morda« — uradno potrjeno to ni — tam gori kje na Krasu. In vendar so slišali po Rojano pokati bombe. Opazovalci, ki niso vojaki in nimajo prakse v opazovanju vojnih dogodkov, sodijo največkrat ravno nasprotno, kakor je v resnici, in odloč potem take govorice, tako razburjenje in tak strah. Zato se obračamo z vso resnostjo na naše občinstvo, naj ne verjame takim abotnim vestem in naj celo tudi ne zaupa svojim lastnim, neizvešanim očem in ušesom, kajti razburjenje in strah napravljajo le premagokrat iz muhe slona. Naj zaupa uradnim poročilom, ki so sedaj edina, ki sploh morejo prihajati v Trst, ker je vendar ves poštni, brzojavni, telefonski in celo tudi osebni promet Trsta z zunanjim svetom popolnoma pretrgan. Kako naj vendar kdo prinaša vesti s Krasa, ko ne sme nihče iz Trsta gori in prav tako nihče s Krasa doli? Ljudem pa, ki trojijo take umerjene razburilive vesti, pa svetujemo prav resno, naj molče. Če so že sami taki strahopetci, da vidijo za vsakim vogalom strah, naj vsaj ne plašijo drugih. In vprašujemo jih popolnoma resno: če se vam sedaj tako zelo tresejo hlače, zakaj, vraga, pa niste izginili iz Trsta, ko je bil čas zato? Sedajni položaj v Trstu zahteva mož, ne pa strahopetnih bab; zato ostanite s svojim neumnim blebetanjem doma za pečjo in ne delajte zgage tistim, ki hočejo vzdržati ljudstvo mirno in samozvestno. Bati se ni treba nikomur ničesar. Za to je poskrbljeno z vso resnostjo.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo.
Mastno tiskano besedo se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Dečka išče trgovina kuhinjskih predmetov. Vialle Poste 3. Znati mora tudi nemško. 266

Odda se takoj meblirana soba in sobica ena delavcu. Ul. Commerciale 9, mezanin. (40)

Istrske gnjati se prodajo po K 5-30 kg. Ulica Vasari št. 10. 267

Išče se takoj več izurjenih kovačev-kolesarjev. Ulica Chiozza št. 43. 268

Sposobnega prevajatelja iz slovenščine in nemščine v italijanščino se sprejme takoj. Ponudbe na vodstvo tiskarne »Edinosti«.

Poslano*)

Javna zahvala.

Podpisana se tem potom najsrčneje zahvaljujem vlevčenemu gospodu dr. J. Perničiču, zdravniku v Trstu, ki me je s svojo priznano spretnostjo ozdravil težke, več tednov trajajoče bolezni.

TRST, 27. maja 1915.

Alojzija Benevoli.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja redništvo le toliko, kolikor mu veleza zakon.

Umetno-fotografični atelje

Trst, ulica del Rivo št. 42 (prilijče) Trst

Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi razglede, posnetke, notranjost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrst. spomenike.
POSEBNOST: POVEČANJE
VSAKE FOTOGRAFIJE
Radi udobnosti gosp. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, ev. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Dr. HORVATH

TRST, CORSO ST. 17

Specijalist za KOŽNE in SPOLNE BOLEZNI

ŠIBKOST in NERVOZNOST

za BOLEZNI v NOGAH in SKLEPIN.

Sprejema od 11-1 pop. in 4-6 zvečer ob nedeljah od 10-1.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.

Trst, ul. del Rivo št. 42.